

ORAIN BERROGEITA AMAR URTE

Bixente BARANDIARAN

Garbera etorri nitzala. Orduan nola zan Garbera Bidea. Trenean edo kotxean etorrita Txingurriarte ondo. Bar Ramuntxo ezkerretik. Andik asten ziran arbostoak bi aldetatik. Goiko aldetik, urak korritzeko, zanga bat. Perueneko soroa goiko aldetik. Erdi parean bazan agortzen etzan iturria, uda eta negu. Andik gora arbosto eta sasia Larraundiko terrenorarte. Azpiko aldetik Txingurriñeko ganaduak larrean. Kanpo futbolera zijoan bidez gaiñetik, Gregorio "Napar Txikia", deitzen genion. Aren beiak larrean urte guzian ateri bazan. An etzan larrik ere sortzen !.

Andik aurrera Larratxora artean, Larraundiko baserria goiko aldetik. Sagasti ederra beko bideraiño. Bide azpitik erreka tartean sasia zepa guzien gaiñeraiño. Goiko aldetik berdin. Eskerrek ez giñala gauen gauerdia askotan ibiltzen!. Bildurra ematen zuan gauetz pasatzea. Tunela ematen zuanda. Larratxo biztatu ezkerreko pena ematen zigun. Orrela urte askoan. Jaxinto Etxeburuak nai izaten zuan etxe bat egin Franzinko Altunaren zailetan. Bañan diru asko eskatzen zion eta etzan atrebitzen. Orrenbeste ordaintzea ni penaz egoten nitzan gauza orrekin merkego ematen etziolako. Bañan Larratxok etzeukan diru paltik. Lasai bizi zan ura!.

Beko aldetik egin zituzten gero etxe batzuk. Lenengo "Mi casita" dauka izena. Bestea "Errekalde". "Rosa Primi" aren ondoan. Errekan beste aldetik egin zuan "Rubio" esaten genion. Arek bai kostata egin zuala!. Bide gaiñean asi zan arria atera ta pareta egin. Ez det uste tirorik egin zuanik! Palanka eta pikatxoiak bere erramientak eta pegoi emaztea izan zuala uste det. Ura zan lana egitea! Gu arrituta:" Ori bukatu baiño len erori egingo zaio", esaten genuan. Arek bazekian gu baiño obetogo zer egiten ari zan. Gaur ere an dago ura zutik Rubio zanak egin zua-na. Zeruan gerta dedila!

Orain aziko naiz gaur nola dagon Larratxo idazten. Len gutxigi eta gaur geiegi. Bein ere ez gustora! Kontatu dedan bezela ibili giñan mila bederatzireunda irurogeita bederatzira arte. Orduan asi ziran Garberako jendea astoratzen. Lenengo ekin zioten erreka puskatzen. Dena garbitu zuten lenengo ondo. Asi ziran aurrena egurrez arku bat egiten. Gero gaiñean masa bota aldiko amar bat metro errekaldeko etxe zubitik gora. Iritsi ziranean gu gebiltzen bidera, or utzi gaituzte pasorik gabe!. Otaño izenekoa ta beste lagun bat ziran buru egiten zutenak. Asi giñan pasoaren eske. Amabost eunekoa zala ta albotik pasatzeko esanez. Azkenean lege gizon edo abogadungana jun bear izan genduan. Arek beste bide bat jarri, bestela Lau Aizetatik bueltan zerbizioan berebil bat. Orduan erantzun ziguten etzekitela zeini esan. Nere suiak esan zien ondo ordaintzen bazuten berak egingo zuala. A ber zenbat bear zuan galdetu zioten. Eguneko

mila ta bosteun pezeta eskatu zien. Urrango egunetik asteko esan zioten. Jendea gustora zan Garberan. Berak etzuan lan ederra artu. Lenego zazpi terdian langilea jetxi. Gero emakumeak beren esne eta tratoarekin. Amabietan langileak gora. Ordubatean andreak. Ordubietan lanera. seirak arte libre. Oietan saiatzen zan bere lanean. Amabost eguneko lanak esan zioten eta urte terdi iraun zuan!.

Egin zuten erreka tunela ori. Gero atera zioten tximiniak gaiñeko urak artzeko. Asi ziran bi aldetatik mendiari kentzen. A ze plaza jarri zuten! Errekatik zazpi bat metro altxatuta, azpiko arkaitzetatik artu zituzten zimelduak. Ekin zioten etxeak egiten. Ura zan suertea izan zutena. Azaldu zituzten planoak nolako pisoak izango ziran. Eta denak eske. Bañan gordetzea nai bazenun ordaintzen asi bear zenduan. Sarrerako eun mila pezeta. Denbora seiñalatzen zioten beste eun mila noiz ordaindu. Etxea bukatu baiño len dena ordainduta. Ori da besten diruarekin etxea egitea!. Gero beste kontu bat sortu zuten: Etxeak egiteko materialak garestitu egin zirala eta deretxoa zutela lenago paperean jarri zuten baiño geiago ordaindu bear. Baziran len botatakoak jasota alde egin zutenak. Ajola gutxi aieri!. Naiko erostunak zeuzkatenda!. Alde batetik sei etxe amalau pisokoak. Beste aldetik bi. Bosteko eta seikoak iru guztira. Sei-reun bat bizilagun sortu ziran.

Danak gero dirua aurreratzen asi ziranean kotxea erosi nai!. Besteak baiño gutxiago ez nai!. Ura ekarrita nun utzi. Ortan ziran lanak!. Ibili ziran asarratuta. Iluntzero bidea itzita aparkamentu eske. Azkenean bastante leku jarri zioten. Isildu ziran beintat!. Gaur uste det Larratxon ondo bizi leikela, alkar maitatu bagendu. Ori gabe iñun ez!.

Beste pena bat daukat barrenean oroitzen naizen bakoitzean. Larratxo baserriaren ondoan iturri eder bat zegoan putzua lurraren nibelean. Askotan edan genduan bertatik. Etxeak egiten asi ziranean erreka sartu zuten iturri ori. Udalde batean goiko soroan agertu zan nundik zetorren. Larratxo bailara ori egin zanean bururatu bazan ur ori goiko soroan ondo artuta jarri izan bazan plazaren erdian zeinek juzgatu ze balio zeukan gaur, bertan edateko eta, batez ere, udara partean jendea ugari izango zan ontzia artuta eta ur bila jetxiko zana. Gau urak balio dunakin ze etrokizuna sartu zuten lurpean!. Pena ori nerekin eramango det!. Orra Larratxoko berriak jarri iñork irakurri nai badu.

Bertso batzuek negon
jarri bearrean
orduak pasatutzeko
denbora txarrean
osasunetik ez nabil
oso indarrean
ementxe gozatzen naiz
suan bazarrean.

Lenago nai genduan
guk ere zartzea
tristetzeko naikoa da
pentsatzen jartzea
len ez genduen miña
nun naitik sortzea
guk nai gendukena da
ondo gertatzea.

Aize otzan bildurrez
gabilta neguan
gaztetan errezago
pasatzen genduan
alperrik pensatzea da
orduko moduan
salda pixkat artuaz
suaren onduan.

Pozgarriak dirut nik
sukaldeko lanak
gustora artzen dirade
agertzen diranak
lenago ere badauzkat
orrela emanak
al badet egingo ditut
esandako danak.

Nola ez dedan gogorik
ontan gelditzeko
beti prest egoten naiz
launak zerbitzeko
gauza naizen artean
ola ibiltzeko
lana egin nai nuke
nik autsak kentzeko.

Kultur etxe au beti
daukat goguan
lagundu nai nioke
betiko moduan
neri galdetu zidanean
egingo al nuan
beste lanak utzi nitun
aguro albuan.

*Denon gogokoa dala
nola dan ezagun
beragatikan lanak
guk egin ditzagun
al dana lagun eitea
ain merezia dun
alegiña egin beintzat
goratutzen degun.*

*Beragatik pensatzen
beti emen nago
ortarako badaukat
orrenbeste gogo
lantegi ontan al dana
egin bearra dago
al badet saiatuko naiz
geroz ta geiago.*

Reseña

Este año en el que vamos a ver Garbera tan transformado, Bixente Barandiaran no quiere perder la ocasión de compartir con tod@s nosotr@s, con quienes lo conocieron y con quienes no, la imagen que, desde el proyector de su memoria, surge de un Garbera no tan lejano pero tan lleno de color y sabor.